

Rodna Gruda

Jezik je življenje

Language Is Life

Objavljeno dne/Published on: 01.10.2015
 Avtor članka/Article Author: Metka Lokar

Svet Evrope je ob izteku leta 2001 – evropskega leta jezikov – dal pobudo za to, da 26. september postane evropski dan jezikov. Ta dan, katerega namen je opozoriti na pomen večjezičnosti v Evropi in tudi drugje po svetu, krepi zavest o pomenu ohranjanja jezikovne in kulturne različenosti ter spodbujati učenje jezikov v šoli in zunaj nje, se tako pridružuje še dvema, ki imata, oba z nekaj daljšo zgodovino, zelo podobno nalogo: 21. februarju, ki je od leta 1999 naprej mednarodni dan maternih jezikov, in 8. septembru, ki je bil daljnega leta 1966 razglašen za mednarodni dan pismenosti.

At the end of 2001 - the European Year of Languages - the Council of Europe proposed that September 26 become the European Day of Languages, the purpose of which is to stress the importance of multilingualism in Europe and elsewhere around the globe, to raise awareness about the importance of preserving the linguistic and cultural diversity, and to encourage language learning in and outside schools. The European Day of Languages, however, is not the only of its kind. There are two similar dates with a longer history: February 21 has been proclaimed the International Mother Language Day in 1991, while September 8 has been known as the International Literacy Day ever since 1966.

Evropski dan jezikov je za vsakogar!

Ocenjujejo, da danes 7 milijard ljudi po vsem svetu govori kakih 6000 do 7000 (od tega v Evropi 225 avtohtonih) jezikov. Koliko natančno, je težko reči, saj mnogi predvsem v Afriki in nekaterih predelih Azije še niso raziskani, hkrati pa so merila, po katerih se določa, kaj je jezik in kaj »le« narečje, različna.

Ne glede na to je številka presenetljiva, zato še toliko bolj upravičeno lahko rečemo, da so jeziki naše bogastvo in neprecenljiva vrednota, ki se je premalo zavedamo. Predvsem bi jih morali tudi kot dediščino naših prednikov skrbno negovati in varovati. Ne le zato, ker so jeziki naša moč, temveč tudi zato, ker napovedujejo, da jih bo že v naslednjih nekaj generacijah izginila več kot polovica, **čez sto let pa naj bi jih bilo po predvidevanjih živih le še 600.**

Nekateri strokovnjaki trdijo, da je izumiranje jezikov naraven proces, ki ga ni mogoče zaustaviti. Se spomnite prazne steklenice kokakole, ki v Uysovem filmu Bogovi so padli na glavo kot strela z jasnega prileti med Bušmane v puščavi? In spremeni njihov mali-veliki svet? Res je, živimo v času, ko globalizacija na svojem uničevalnem pohodu melje v prah vse, kar je edinstveno in še ima dušo. Z vsem drugim vred tudi mnoge jezike, ki jih v potrošniškem teku za poceni dobrinami ob stran potiska angleščina kot (trenutna) lingua franca.

Da situacija ni povsem brezupna in da še ni prišel čas, ko bomo mogoče dvignili roke v znak predaje, z velikim žarom in zavzetostjo dokazuje **Ghil'ad Zuckermann**. Izraelski jezikoslovec, redni profesor na Univerzi v Adelajdi in gostujoči profesor na Šanghajski univerzi za mednarodne študije, raziskuje povezave med jezikom, kulturo in identiteto, ukvarja se z medkulturno komunikacijo, predvsem pa z možnostmi preživetja ogroženih jezikov. V jezikoslovno raziskovanje uvaja novo disciplino, t. i. oživitveno jezikoslovje (revival linguistics). Teorije in metode, ki jih razvija, preizkuša v praksi, predvsem med Aborigini v Avstraliji, pripravlja delavnice zanje, o tem piše in predava po vsem svetu ter prireja brezplačne spletne tečaje, ki ozaveščajo o pomenu in možnostih ohranjanja jezikov. »Jezik,« pravi, »določa, kdo smo. Opraviti ima z našo identiteto, z našo

blaginjo, z našo mentalnim stanjem. Jezik je več kot le komunikacija – jezik je del naše duše, jezik je življenje.«
Dokler bo to tako, dokler se bomo tega zavedali, bo še mogoče kaj postoriti.

Slovenščina ne sodi med ogrožene jezike in je daleč od tega, da bi se znašla na robu preživetja, saj se, kdaj v nasprotju z našim prepričanjem, z vso svojo bitjo, ne nazadnje pa tudi s številom govorcev, ki živijo v Sloveniji in zunaj nje, še vedno uvršča med zgornje tri odstotke največjih jezikov na svetu. Vsaj za zdaj se nam še ni treba zares bati, da bi jo preglasili drugi jeziki, morda celo en sam med njimi. Ne potrebuje obravnave v kakšnem posebnem jezikovnem laboratoriju, kakršen je Zuckermannov, da bi se obdržala na jezikovnem zemljevidu Evrope in sveta.

Potrebuje pa skrb in pozornost nas vseh. Več bomo vedeli o njej sami in o drugih jezikih, boljše bo zanjo. Več tujih jezikov se bomo naučili, bolj se bomo zavedali svojega in mu s tem omogočili, da obdrži svoj prostor pod soncem. Kar bo dobro tudi za našo kulturo in našo identiteto.

Prav na pomen tega nas opozarjajo dnevi, kakršni so 26. september, dan evropskih jezikov, in njemu podobni, namenjeni učenju o jezikih za jezike – in za življenje.

Večjezična spletna stran o jezikih v Evropi - lingvo.info.

Spletni tečaj o oživljanju jezikov

Zuckermann z udeleženci delavnice aboridžinskega jezika.

Ganoo-ganoo moona je nova aboridžinska beseda za kapo. Na fotografiji Zuckermann z aboridžinsko deklico.

Spletna stran evropskega dneva jezikov.

Evropski dan jezikov je za vsakogar!

Predstavitve evropskega dneva jezikov in slovenščine v Pekingju. Foto: M.Lokar